

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
SUMQAYIT DÖVLƏT UNIVERSİTETİ
RUSİYA FEDERASİYASININ ELM VƏ ALİ TƏHSİL NAZİRLİYİ
TATARİSTAN RESPUBLİKASININ ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
KAZAN DÖVLƏT ENERGETİKA UNIVERSİTETİ

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
СУМГАЙТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
КАЗАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

MINISTRY OF SCIENCE AND EDUCATION OF AZERBAIJAN REPUBLIC
SUMGAI STATE UNIVERSITY
MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE RUSSIAN FEDERATION
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF TATARSTAN
KAZAN STATE POWER ENGINEERING UNIVERSITY

TƏTBİQİ FİZİKA VƏ ENERGETİKANIN AKTUAL MƏSƏLƏLƏRİ

III BEYNƏLXALQ ELMİ KONFRANS

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПРИКЛАДНОЙ ФИЗИКИ И ЭНЕРГЕТИКИ
III МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

ACTUAL PROBLEMS OF APPLIED PHYSICS AND ENERGETICS
III INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

PROQRAM - DƏVƏTNAMƏ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
SUMQAYIT DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

RUSİYA FEDERASİYASININ ELM VƏ ALİ TƏHSİL NAZİRLİYİ
TATARİSTAN RESPUBLİKASININ TƏHSİL VƏ ELM NAZİRLİYİ
KAZAN DÖVLƏT ENERGETİKA UNİVERSİTETİ

TƏTBİQİ FİZİKA VƏ ENERGETİKANIN AKTUAL MƏSƏLƏLƏRİ
III BEYNƏLXALQ ELMİ KONFRANS
27-28 oktyabr 2022

PROQRAM – DƏVƏTNAMƏ

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
СУМГАИТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
«КАЗАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ»

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПРИКЛАДНОЙ ФИЗИКИ И ЭНЕРГЕТИКИ
III МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
27-28 октября 2022

ПРОГРАММА – ПРИГЛАШЕНИЕ

MINISTRY OF SCIENCE AND EDUCATION OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN
SUMGAIT STATE UNIVERSITY

MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE RUSSIAN FEDERATION
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF TATARSTAN
«KAZAN STATE POWER ENGINEERING UNIVERSITY»

ACTUAL PROBLEMS OF APPLIED PHYSICS AND ENERGETICS
III INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE FOR THE
October 27-28, 2022

PROGRAM – INVITATION

Sumqayıt - 2022

Hörmətli _____

Sizi «**Tətbiqi fizika və energetikanın aktual məsələləri**» mövzusunda III Beynəlxalq elmi konfransa dəvət edirik.

Konfransın açılışı 27 oktyabr 2022-ci il saat 11:00-da baş tutacaq. Konfrans onlayn formatda keçiriləcəkdir.

İştirakçılar üçün qeydiyyat vaxtı: 10³⁰ – 11⁰⁰

Уважаемый (ая) _____

Приглашаем Вас на III Международную научную конференцию «**Актуальные вопросы прикладной физики и энергетики**».

Открытие конференции состоится 27 октября 2022 года в 11⁰⁰. Конференция пройдет в onlayn формате.

Время регистрации участников: 10³⁰ – 11⁰⁰

Dear _____

We invite you to the III International scientific conference on “**Actual problems of applied physics and energetics**”.

The opening of the conference will be held on October 27, 2022 at 11:00. The conference will be organized in online format.

Registration time for participants: 10³⁰ – 11⁰⁰

TƏŞKİLAT KOMİTƏSİ
ОРГАНИЗАЦИОННЫЙ КОМИТЕТ
ORGANIZING COMMITTEE

Həmsədrilər

Hüseynov E.B. SDU-nun rektoru, professor
Abdullazyanov E.Y. KDEU-nun rektoru, dosent

Sədr müavinləri

Məmmədov R.S. SDU-nun Elm və innovasiyalar üzrə prorektoru,
professor
Axmetova İ.Q. KDEU-nun inkişaf və innovasiyalar üzrə prorektoru,
professor

Üzvlər

Talıbov N.H. SDU-nun Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları üzrə
prorektoru, dosent
Atayev Q.N. SDU-nun Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru , dosent
Xəlilov E.Ş. SDU-nun Sosial məsələlər və ictimaiyyətlə əlaqələr
üzrə prorektor, dosent
Hacıyev N.İ. SDU-nun İqtisadi məsələlər üzrə prorektoru
Məmmədov Ə.A. SDU-nun Ümumi işlər üzrə prorektoru
Əhmədova T.Ə. SDU-nun Fizika və elektroenergetika fakültəsinin
dekanı, dosent
Valeyeva Y.S. KDEU-nun Nəşr aktivliyi mərkəzinin direktoru, dosent
Zərbəliyev M.M. SDU-nun Bərk cisim və yarımqeçiricilər fizikası
kafedrasının müdiri, professor
Hüseynov T.K. SDU-nun Elektromexanika kafedrasının müdiri, dosent
(*məsul katib*)
Kalinina M.V. KDEU-nun Nəşr aktivliyi mərkəzinin elmi redaktoru
(*məsul katib*)
Hacıbalayev N.M. SDU-nun Elektrotexnika və energetika kafedrasının
müdiri, dosent
Məmmədov F.Ə. SDU-nun Fizika və onun tədrisi metodikası
kafedrasının müdiri, dosent
Orucov S.K. SDU-nun Elmi hissənin müdiri, dosent
Xəlilov S. A. SDU-nun Doktorantura və magistratura şöbəsinin
müdiri, dosent
Fətullayeva S.A. SDU-nun beynəlxalq əməkdaşlıq və əcnəbi tələbələr
şöbəsinin müdiri
Abdullayev A.N. SDU-nun Linqvistik Mərkəzinin rəhbəri

PROQRAM KOMİTƏSİ
ПРОГРАММНЫЙ КОМИТЕТ
PROGRAM COMMITTEE

<i>Cavad Abdinov</i>	akademik	Azərbaycan
<i>Afiq Həsənov</i>	AMEA-nın müxbir üzvü	Azərbaycan
<i>Vəli Hüseynov</i>	AMEA-nın müxbir üzvü	Azərbaycan
<i>Nail Kaşapov</i>	TEA müxbir üzvü	Rusiya
<i>Əhməd Abdinov</i>	professor	Azərbaycan
<i>Abdula Abdulkadırov</i>	professor	Azərbaycan
<i>Əşrəf Balamətov</i>	professor	Azərbaycan
<i>Ramiz Hümbətov</i>	professor	Azərbaycan
<i>Aqil Hüseynov</i>	professor	Azərbaycan
<i>Vaqif Həsənov</i>	professor	Azərbaycan
<i>Siyasət Məmmədov</i>	professor	Azərbaycan
<i>Məhəmmədəli Zərbəliyev</i>	professor	Azərbaycan
<i>İrina Axmetova</i>	professor	Rusiya
<i>Mussa Başarov</i>	professor	Rusiya
<i>Natalya Çiçirova</i>	professor	Rusiya
<i>Vladimir İlyin</i>	professor	Rusiya
<i>İqor İvşin</i>	professor	Rusiya
<i>Nikolay Korovkin</i>	professor	Rusiya
<i>Oleq Kozelkov</i>	professor	Rusiya
<i>Zuxra Pavlova</i>	professor	Rusiya
<i>Vladimir Plotnikov</i>	professor	Rusiya
<i>Aleksandr Qolenişev-Kutuzov</i>	professor	Rusiya
<i>Damir Qubayev</i>	professor	Rusiya
<i>Emil Şamsutdinov</i>	professor	Rusiya
<i>Oleq Sirotkin</i>	professor	Rusiya
<i>Yuriy Vankov</i>	professor	Rusiya
<i>Aleksandr Yaşkov</i>	professor	Qazaxıstan
<i>Elvira Zvereva</i>	professor	Rusiya
<i>İman Askerzadə</i>	professor	Türkiyə
<i>Salim Umarov</i>	professor	Özbəkistan
<i>Yu Seonq-Ço</i>	professor	Cənubi Koreya
<i>Kazimir Yanuşkeviç</i>	professor	Belarusiya
<i>Hüseynqulu Quliyev</i>	dosent	Azərbaycan
<i>İvan Bandurin</i>	dosent	Rusiya
<i>Andrey Dmitriyev</i>	dosent	Rusiya
<i>Rustem Xusnitdinov</i>	dosent	Rusiya

PLENAR İCLAS
ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ
PLENARY SESSION

ID: 7405895923 **Parol:** sdu2022

27 oktyabr 2022-ci il, 11⁰⁰
27 октября 2022, 11⁰⁰
October 27, 2022, 11⁰⁰

Giriş sözü

Ramazan Məmmədov,
Sumqayıt Dövlət Universitetinin
Elm və innovasiyalar üzrə prorektoru, professor

Ирина Ахметова,
проректор по развитию и инновациям
Казанского государственного
энергетического университета, профессор

Məruzələr:

1. Роботизированные, плазменные технологии в промышленности и биоинженерии.

чл.-корр. АН РТ Наиль Кашанов,
доц. Эмиль Шамсутдинов,
Казанский федеральный университет,
Инженерный институт

2. New approach to determination of crystalline strong electric field.

corr.member of ANAS Vali Huseynov,
Ranin Rouggani Mezzouki,
Institute of Physics of Ministry of Science
and Education Republik of Azerbaijan

3. Ресурсосберегающие технологии утилизации высокоминерализованных кислых отходов с ионитной части комбинированной водоподготовительной установки на Стерлитамакской ТЭЦ.

*доц. Алена Власова,
Казанский государственный энергетический
университет кафедра Атомные и тепловые
электрические станции*

4. Azərbaycan enerji sisteminin yük qrafiklərinin xarakteristikaları və onların düzləndirilməsinin müsbət effektləri.

*dos. Valeh Nəşibov, dos. Rəna Əlizadə,
Elvin İsgəndərov, Azərbaycan Elmi-Tədqiqat və
Layihə-Axtarış Energetika İnstitutu,
Elektroenergetikanın perspektiv inkişafı şöbəsi*

5. Azad edilmiş ərazilərdə enerji siyasəti - təhlil.

*dos. Nadir Hacıbalayev,
Sumqayıt Dövlət Universteti,
Elektrotexnika və energetika kafedrasının müdiri*

I BÖLMƏ
BƏRK CİSİM VƏ YARIMKEÇİRİCİLƏR FİZİKASI

I СЕКЦИЯ
ФИЗИКА ТВЕРДОГО ТЕЛА И ПОЛУПРОВОДНИКОВ

I SECTION
PHYSICS OF SOLID STATES AND SEMICONDUCTORS

Həmsədrilər – Сопредседатели – Co’chairmans

prof. Zərbəliyev M.M., (SDU),

prof. Qolənişev-Kutuzov V.A. (KDEU)

Elmi katib – Ученый секретарь – Scientific secretary

dos. Bayramov C.C. (SDU)

ID: 3205746065   **Parol:** sdu

27 *oktyabr*
октября 15⁰⁰
Oktober

1. *Алескерова Д.М., Отарханова Г.Н.* Влияние полупроводникового соединения $\text{Bi}_{0.5}\text{Sb}_{1.5}\text{Te}_3$ диэлектрические свойства полиэтилена низкой плотности. (СГУ)
2. *Aliguliyeva Kh.V.¹, Gahramanov S.Sh.³, Abdullayev N.A.^{2,3}, Gahramanov K.Sh.³, Badalova Z.I.³* Splitting of some energy bands with broadening of the interlayer distance in doped bismuth telluride. (SSU¹, BSU² IP ANAS³)
3. *Байрамов Д.Д., Мамедов Э.Г., Велиева Б.А.* Электрофизические свойства в сплавах системы $\text{Tl}_n\text{S}_2\text{-TlGdS}_2$. (СГУ)

4. *Байрамов Д.Д., Абдулова И.Н, Ибрахимова А.Б., Бабаева А.Ф.* Электропроводность твердых растворов $TlIn_{1-x}Nd_xSe_2$ в сильных электрических полях. (СГУ)
5. *Bayramov C.C. , İsmayilov R.M. Abdulova İ.N.* $TlInSe_2 - TlGdSe_2$ sistem ərintilərinin istidən xətti genişlənmə əmsalının nəzəri hesablanması və onun kimyəvi rəbitə qüvvəsi ilə əlaqəsi. (SDU)
6. *Зарбалиев М.М.¹, Янушкевич К.И.², Исмаилов М.Г.¹, Халилова Р.Д.¹* Монокристаллы $TlInTe_2$ в сильных электрических полях. (СГУ¹, ИПЦМ НАНБ²)
- 7 *Zərbəliyev M.M., İsmayilov M.H., Vəliyeva B.A., Quliyeva K.Ə.* $TlIn_{1-x}Yb_xTe_2$ bərk məhlulları neqatron effektlərinin xüsusiyyətləri.(SDU)
- 8 *İsmayilov R.M., Mustafayeva Ü.M., Bayramov C.C., İsmayilova X.Ə., Abdulova İ.N.* $TlInSe_2 - TlGdSe_2$ sistem ərintilərinin istilik tutumu. (SDU)

28 *oktyabr* 11⁰⁰
октября
Oktober

- 9 *Кулиева Г.Г, Абдулова И.Н., Меликова Я.К.* Отношение ортогональности для полиномов Шарлье относительно непрерывной меры. (СГУ)
- 10 *Talıflı A.F.* In_2Se_3 birləşməsinin səthinin morfologiyasının tədqiqi. (SDU)
- 11 *Янушкевич К.И.¹, Зарбалиев М.М.², Исмаилов М.Г.², Халилова Р.Д.²* $TlInTe_2 - TlLnTe_2$ эффект переключения в сплавах системы. (ИПЦМ НАНБ¹, СГУ²)
- 12 *Əliyeva N.Ə.¹, Məmmədov R.A.¹, Orucova A.A.²* $TlSe_{1-x}S_x$ ($x=0,2$) bərk məhlul kristalının AC – keçiriciliyi. (AMEA RPI¹, MDU²)
- 13 *Həşimov A.M.¹, Süleymanova L.Ç.², Tağıyeva Z.A.¹, Hüseynova S.A.¹, Əhədova S.S.¹, Hacıyeva V.M.¹, Qurbanov K.B.¹* Polimer sistemlərdə səth hadisələrinin

автоматlaşdırılmış nəzarət vasitəsilə tədqiqi. (ETN FI^1 , MDU²)

- 14 Cəfərov T.A., Hüseynov C.İ., Qaraşova G.Ə. $Sn_{1-x}Tb_xSe$ monokristallarının termoelektrik hərəkət qüvvəsinə γ -şüalarının təsiri. (ADPU)
- 15 Hüseynova K.M. Tm ilə dopinq olunmuş TlGaS₂ kristalının optik xassələri. (SDU)
- 16 Qurbanov M.M., Qocayev M.M Tallium halkogenidlərinin gryunayzen parametri və kristal qəfəsində atomların kipləşmə sıxlığı. (SDU)
- 17 Сардарова Н.С. Фотопроводимость монокристалла [TlInSe₂]_{1-x}[Nd₂Se₃]_x. (СГУ)
- 18 Долгий В.К.¹, Волобуев В.С.², Почтенный А.Е.², Барайшук С.М.¹ Электрофизические свойства тонких пленок оксида индия. (БГАТУ¹, БГТУ²)
- 19 Qardaşbəyova N.A. Yarımkəçirici nanokristalların alınma texnologiyaları. (NDU)
- 20 Макоед И.И.¹, Римский Г.С.², Демиденко О.Ф.², Янушкевич К.И.² Влияние катионного замещения на структурные характеристики никель-цинковых ферритов шпинелей. (БГУ¹, ИПЦ НАН РБ²)
- 21 Мамедова Р.Л., Шахсуварова Г.А., Айвазова З.Н. Радиотермолюминесценция γ -облученных композиций полипропилен +Х ОБ.%NA+-монтмориллонит. (СГУ)

II BÖLMƏ
FİZİKA VƏ TEXNİKİ FƏNLƏRİN TƏDRİSİ METODİKASI

II СЕКЦИЯ
МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ФИЗИКИ И
ТЕХНИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

II SECTION
METHODOLOGY OF TEACHING PHYSICS AND
TECHNICAL DISCIPLINES

Həmsədrilər – Сопредседатели – Co’chairmans

dos. Məmmədov F.Ə.(SDU),

prof. Vankov Y.V.(KDEU)

Elmi katib – Ученый секретарь – Scientific secretary

Səlimova V.V. (SDU)

ID: 8863692938

Parol: sdu

27 *oktyabr*
октябрь 15⁰⁰
Oktober

1. *Həşimova A.İ., Sadıqova S.R.* Fizikanın tədrisində müasir pedaqoji texnologiyalardan və müasir təlim prinsipindən istifadə edərək təlim-tərbiyə mühitinin yaradılması. (SDU)
2. *Qocayev M.M., Qurbanov M.M.* Nüvə energetikası və ekologiya problemi. (SDU)
3. *Zeynalov H.İ., Qarayeva E.S.* Kvant fizikasının yaranmasında baş verən mühüm hadisələr. (SDU)
4. *İmanova K.S., Məlikova Y.Q.* Elektromaqnit induksiya mövzusunun əsas qanun və anlayışlarının elmi metodik analizi. (SDU)

5. *Lətifova S.S., Həşimova A.İ.* Məsələ həllinin psixodidaktik təhlili. (SDU)
6. *Məmmədov F.Ə., Sadıqova S.R., Ziyadova S.Ş.* Fizikanın tədrisində didaktik prinsiplərin rolu. (SDU)

28   oktyabr   11⁰⁰
                  oktyabr
                  Oktober

- 7 *Sadıqova S.R., Məmmədov F.Ə.* Fizika dərslərində şagirdlərin idrak fəaliyyətinin aktivləşdirilməsində İKT- dən istifadə. (SDU)
- 8 *Şahsuvarova Q.Ə., Məmmədova R.L.* Fizikanın tədrisində informasiya kommunikasiya texnologiyalarının rolu. (SDU)
- 9 *Səlimova V.V., Lətifova S.S.* Bioloji mənşəli doldurucuların aşağı sıxlıqlı polietilenin dielektrik xassələrinə təsiri. (SDU)
- 10 *Dadaşova R.B., Camalxanova I.S., Camalətdinova Ü.H.* Elektron texnikasının materialları. (SDU)
- 11 *Cabbarova S.M., Cəfərova S.N.* Bərpa olunan enerji növləri. (SDU)
- 12 *Quliyeva A.İ., Camalxanova İ.S.* Azərbaycanca qeyri-ənənəvi enerji mənbələri. (SDU)
- 13 *Rəziyev S.Ə.¹, Quliyeva G.N.², Cəfərova S.N.²* Faradey qanunlarının öyrənilməsində inteqrasiyanın rolu. (ADİU¹, SDU²)

III BÖLMƏ
ENERGETİK SİSTEMLƏR VƏ KOMPLEKSİƏR

III СЕКЦИЯ
ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ И КОМПЛЕКСЫ

III SECTION
POWER SYSTEMS AND COMPLEXES

Həmsədrilər – Сопредседатели – Co’chairmans

dos. Nacıbalayev N.M.(SDU),

prof. Xusnitdinov R.R.(KDEU)

Elmi katib – Ученый секретарь – Scientific secretary

Quliyeva T.S. (SDU)

ID: 9524003175   **Parol:** sdu

27   *oktyabr*
октября   15⁰⁰
Oktober

1. *Будникова И.К., Галимова И.И.* Мониторинг несанкционированного потребления электроэнергии. (КГЭУ)
2. *Aşurova Ü.İ., Şıxəliyeva S.Y.* Azərbaycanın elektrik şəbəkələrində elektrik enerjisi itkilərinin hesablanması, təhlili və tənzimlənməsi təcrübəsi. (MDU)
3. *Бандурин И.И.* Мониторинг несанкционированного потребления электроэнергии. (ПГУ)
4. *Гусейнов Э.Н.* Исследование защиты обмотки генератора от замыканий на землю с помощью схемы баланса напряжений. (АГУНП)
5. *Зверев Л.О., Злобин В.Г.* Повышение эксплуатационных свойств дизельной генераторной установки. (СПГУИТД)

6. *Kutbidinov O.M., Yusupov D.T.* Probability of safe operation and failure of the traction transformer. (*TSTU*)
7. *Yusupov D.T.¹, Tuychiev Z.Z.²* Elimination of longitudinal and transverse asymmetry in electrical networks at voltage 10/0.4 kV. (*IEP RAS¹, FPI²*)
8. *Юсупов Д.Т.¹, Мухаммаджонов М.Ш.²* Основные влияющие факторы на охлаждающие процессы масляных трансформаторов (*ИПЭ АН РУз¹, ФПИ²*)
9. *Юсупова Ф.Т.* Определение оптимального угла отклонения для получения электрической энергии с использованием винтовой турбины Архимеда. (*ФПИ*)
10. *Прокон Г.С., Хисматуллин А.С., Исмоилов Х.И.* Автоматизированная система управления компенсации реактивной мощности. (*УГНТУ*)

28   *oktyabr*
           октябрь   11⁰⁰
                           Oktober

11. *Abdullayeva S.C., Qəhrəmanova A.Q.* Böhrandan yüksək təzyiqlərdə üfiqi boruların temperatur rejimi və istilikverməsi. (*SDU*)
12. *Arixov N.R., Sadıxov N.İ.* Sənaye müəssisələrinin elektrik təchizatı sistemlərinin yük düşünlərində gərginliyin qeyri – xətti təhriflərinin koorelyasiya – reqresiya analizi. (*SDU*)
13. *Баширов М.Г., Баширова Э.М., Юсупова Э.Г., Шейн С.А.* Совершенствование электромагнитно-акустического метода диагностики энергетического оборудования. (*УГНТУ*)
14. *Насібалыев Н.М.* Əsas maqnitlənmə əyrisinin tənliyi. (*SDU*)
15. *Quliyev Z.A., Abdullayeva Ü.R., Camalətdinova Ü.H.* Elektrik təchizatı sistemlərində elektrik enerjisi ilə qidalanmada etibarlılığın tədqiqi və yüksəldilməsi tədbirlərinin işlənməsi. (*SDU*)

- 16 *Məmmədzadə R.K., Baqiri A.M.* Elektrik veriliş xətlərinin ildırımından mühafizəsi. (SDU)
- 17 *Şirinova A.Y., Camalətdinova Ü.H.* Sənaye yük düyünlərində enerji tələbatının idarəsinin optimallaşdırılması. (SDU)
- 18 *Abdulova N.A., Məmmədova G.* Günəş panelinin işıqlandırma dirəyinə bərkidilməsi. (SDU)
- 19 *Əhmədov A.D.* Asinxron maşının texniki vəziyyətinin diaqnostika metodları. (SDU)
- 20 *Balayeva Ə. H.* Nəqliyyat vasitələrinin istismarında tormoz enerjisindən alternativ enerji mənbəyi kimi istifadəsi və qurğuda invertorun tətbiqi. (SDU)
- 21 *Həşimova A.R.* Statiki kondensatorlu asinxron generatorlu KEQ-in statiki xarakteristikaları. (SDU)
- 22 *Прищепов М.А., Збродыга В.М., Зеленкевич А.И.* Взаимовлияние основных конструктивных и энергетических параметров силового трехфазного трансформатора со схемой соединения обмоток «звезда-двойной зигзаг с нулевым проводом». (БГАТУ)
- 23 *Həmidova R.N., Abdullayeva G.K.* Müstəvi günəş kollektorunun səmərəliliyinin artırılması yolları. (ADNSU)
- 24 *Копылова С.К., Шамсутдинова Д.Р., Корнилова С.А.* Проблема перспективы развития теплоэнергетики в России. (СГУ)
- 25 *Галимова А.Р., Гапоненко С.О.* Анализ современных тенденций развития методов неразрушающего контроля и технической диагностики трубопроводных систем. (КГЭУ)
- 26 *İsmayilov M.B.* İstilik elektrik stansiyalarının ekoloji zərəri. (MDU)
- 27 *Quliyev H.B., İbrahimov F.Ş.* Dəyişən istehsal güclü paylanmış generasiyası sistemlərdə qeyri-simmetrik rejimlərdən intellektual mühafizənin modelləşdirilməsi. (AzTU)
- 28 *Филипушкова Ю.В., Паранина А.А.* Методы повышения надежности и качества сервисного обслуживания электроэнергетики. (КГЭУ)

29 *Борисова О.В., Нурмиев И.И., Хуснуллин А.А.* Главные вопросы автоматизированного электрического привода. (КГЭУ)

IV BÖLMƏ
ENERGETİKANIN ÜMUMİ MƏSƏLƏLƏRİ

IV СЕКЦИЯ
ОБЩИЕ ВОПРОСЫ ЭНЕРГЕТИКИ

IV SECTION
GENERAL ENERGY ISSUES

Həmsədrilər – Сопредседатели – Co’chairmans

prof. Dmitriyev A.V. (KDEU),

dos.Həşimova A.R. (SDU)

Elmi katib – Ученый секретарь – Scientific secretary

Ağaxanova K.S. (SDU)

ID: 8189820151 Parol: sdu

27 *oktyabr* 15⁰⁰
октябрь
Oktober

1. *Медведева С.Н.* Анализ качества воды хозяйственно-питьевого назначения в г. Казань за 2021 год. (КГЭУ)
2. *Кондратьев А.Е.* Перспективы применения свалочного газа для систем теплоснабжения. (КГЭУ)
3. *Королев В.И.* Экологическое воздействие объектов размещения отходов химводоподготовки предприятий ТЭК. (КГЭУ)
4. *Давлетишина М.Р.¹, Аюпов А.Ф.²* Математическое моделирование процессов разложения газогидратных пластов в высокочастотном электромагнитном поле. (УГНТУ¹, МИФИ²)
5. *Лычагина Н.Д., Муравьева Е.А.* Анализ качества технологического процесса. (УГНТУ)

6. *Павлов В.Б.* Использование барьерного разряда для очистки воды. (УГНТУ)
7. *Хисматуллин А.С, Холматов Ш.Ш,* Разработка методики определения параметров функционирования системы. (УГНТУ)

28   *oktyabr*
           октября   11⁰⁰
           Oktober

8. *Шулаев Н.С., Ефимова Г.Ф.* Анализ спектра излучения при гармонических колебаниях заряда в дипольной и квадрупольной системах. (УГНТУ)
9. *Шулаева Е.А.* Модернизация автоматизированной системы управления стадией кристаллизации тяжелой соды. (УГНТУ)
10. *Ələsgərov G.A. Arıxov E.N.* Enerji daşıyıcılarının istilik təchizatı sistemlərinin iş rejimlərinə təsiri. (AzMIU)
11. *Гаджиева В.Т., Гараев А.А,* Определение степени заряженности по величине эдс в свинцово – кислотных аккумуляторах применяемых в солнечных установках. (НГУ)
12. *Fətəliyeva Ç.L.* Böyük verilənlərdə iyerarxik klasterləşdirmə alqoritmi. (AMEA İTİ)
13. *Xudaverdiyeva M.Ə.* Maneələrdən yayınma qabiliyyətinə malik mobil robot üçün Mamdani əsaslı qeyri-səlis kontroller. (ADNSU)
14. *Niftəliyeva L.Ə.* Qan axınının sürətinin monitorinqində yeni nəsil ultrasəs texnologiyaları. (ADNSU)
15. *Piriyev İ.N.* Süni intellektin ultrasəs görüntüləmə sistemlərində tətbiqinin araşdırılması. (ADNSU)
16. *Садруев Р.Ш.* Особенности высокочастотного барьерного разряда между твердым и жидким электродами. (КФУ)
17. *İsmayilova Ş.H.,Cumaliyeva İ.C.* Maili borularda sərfi fasiləsiz azalan mayenin hərəkəti. (SDU)

- 18 *Абдуллин Т.Р.* Численный расчёт вынужденных колебаний трубопровода. (КГЭУ)
- 18 *Борисова О.В., Нурмиев И.И., Хуснуллин А.А.* Главные вопросы автоматизированного электрического привода. (КГЭУ)
- 19 *Власова А.Ю., Галлямова И.Р.* Современные фильтрующие материалы, применяемые для подготовки воды. (КГЭУ)
- 20 *Гатауллина И.М.* Расчет собственных колебаний стенок энергетических трубопроводов. (КГЭУ)
- 21 *Iskhakova R., Nurgaliev A., Iskhakov A.* Possibility of utilizing waste activated sludge as a renewable energy source. (KSPU)
- 22 *Kozlov V., Valiullina D., Iksanova E.* Diagnostics of transformer oil condition by its chromaticity coordinates. (KSPU)

V BÖLMƏ
AVTOMATLAŞDIRMA, SİHAZLAR VƏ NƏZARƏT
METODLARI

V СЕКЦИЯ
АВТОМАТИЗАЦИЯ, ПРИБОРЫ И МЕТОДЫ КОНТРОЛЯ

V SECTION
AUTOMATION, DEVICES AND CONTROL METHODS

Həmsədrilər – Сопредседатели – Co’chairmans

prof. Plotnikov V.V.(KDEU),

dos. Hüseyinov T.K. (SDU)

Elmi katib – Ученый секретарь – Scientific secretary

dos. Abdulova N.A. (SDU)

ID: 7074622469   **Parol:** sdu

27   *oktyabr*   15⁰⁰
октября
Oktober

1. *Гусейнов Т.К.* Проточные трубчатые резонаторы вибрационно-частотных плотномеров с дополнительными опорами. (SDU)
2. *Хüseynova Q. H.* Маşınqayıрма istehsalında sənaye robotunun keyfiyyətinə nəzarət sisteminin proqram təminatı. (SDU)
3. *Abdulova N.A., İsmayılov F.B.* LM386 mikrosxem əsasında vibrasiya-amplitud sıxlıq vericisi üçün gücləndirici. (SDU)
4. *Quliyeva T.S.* İnsan – maşın interfeysi. Ümumi tələblər. (SDU)
5. *Teyyubova S.R.* Bütöv nüvəli maqnit işəburaxıcısının işlənməsi. (SDU)

6. *Байрамалиева Э.Н.¹, Адыгезалов В.С.¹, Некрасова Т.Н.²*
Преобразователи больших перемещений. (СГУ¹, ВГАУ²)
- 7 *Səttarov V.Q., Abdullayeva Ü.R.* Elektromaqnit tipli alçaq mexaniki tezlikli vibrotəsirləndiricilər. (SDU)

28 *oktyabr* 11⁰⁰
октября
Oktober

- 8 *Şirinova A.Y., Camalətdinova Ü.H.* Sənaye yük düyünlərində enerji tələbatının idarəsinin optimallaşdırılması. (SDU)
- 9 *Ломакин И.В., Самохвалова К.Ю.* Измерительный канал мехатронного модуля вакуумной терапии. (КГЭУ)
- 10 *Якупова И.Д.* Виброакустический метод оценки технического состояния энергетических коммуникаций. (КГЭУ)
- 11 *Ağayeva F.Ş., Məmmədova R.C., Məhərrəмова А.М.* Texnoloji proseslərdə fiziki parametrlərin ölçmə dəqiqliyinin yüksəldilməsi üsulları. (SDU)
- 12 *Ахмедов Р.М., Алиева Х.Р.* Информационно-измерительная система контроля процессов и объектов на основе метода измерения и обработки мгновенных значений электрических сигналов. (AzTU)
- 13 *Mənsurov Q.M., Quliyeva L.İ.* Binalarda istilik enerjisi sərfinin kommersiya uçotu sistemi üzrə virtual cihaz modullarının aparat və proqram təminatının işlənməsi üçün əsas texniki şərtlər. (SDU)
- 14 *Namazov A.M., Nağıyeva S.F.* Çoxmodlu difraksiya vericisinin tədqiqi. (SDU)
- 15 *Гадирова Т.Т.* Вибрационно-амплитудный плотномер. (ВВИ)
- 16 *Наси́ева К.Р.* Pyezoelektrik çevirici qurğunun arduino üzərindən idarə olunması. (SDU)

- 17 Юсупов Д.Т.^{1,2}, Кадыров Х.М.² Высокочастотный вибрационный контроль масляных силовых трансформаторов. (ИПЭ АН РУз¹, ФПИ²)
- 18 Гусейнов Р.М. О возможности использования вибрационно-частотных датчиков плотности в качестве индикатора загрязнения жидких сред. (ЕС)
- 19 Tursunov D.A. Possibilities of using the peltier element in the development of a modern heating and cooling device. (FPI)
- 20 Семин Д.И. Имитационное моделирование как инструмент технического обслуживания электрооборудования. (КТЭУ)

VI BÖLMƏ
ENERGETİKADA İQTİSADİYYAT VƏ İDARƏETMƏ

VI СЕКЦИЯ
ЭКОНОМИКА И МЕНЕДЖМЕНТ В ЭНЕРГЕТИКЕ

VI SECTION
ECONOMICS AND MANAGEMENT IN ENERGY

Həmsədrilər – Сопредседатели – Co’chairmans

prof. Axmetova İ.Q. (KDEU),

dos. Valeyeva Y.S. (KDEU)

Elmi katib – Ученый секретарь – Scientific secretary

Cabbarova S.M. (SDU)

ID: 9252682277   Parol: sdu

27   *oktyabr*
октября   15⁰⁰
Oktober

1. *Акберова Г.И., Зиганишин М.Г.* Выбор оптимальных способов модернизации и инвестирования в децентрализацию системы теплоснабжения учебного корпуса университета. (КГЭУ)
2. *Винокурова Е.С.* Оценка эффективности введения системы энергетического менеджмента. (КГЭУ)
3. *Дубровская М.О.* Финансовые результаты предприятия ТЭК: сущность и значение. (КГЭУ)
4. *Камалиева З.З., Хусаинова Е.А.* Энергетический менеджмент промышленности. (КГЭУ)
5. *Хабибуллина Г.И., Хусаинова Е.А.* Конкуренция в электроэнергетике. (КГЭУ)

6. *Хусаинова Е.А., Завьялова В.Е.* Роль энергетики в развитии экономики страны. (КГЭУ)
7. *Шапко А.Р.* Значение энергетического комплекса для экономического развития России. (УГНТУ)
8. *Гиниятуллина Л.Р., Корбанова Ч.С., Юнусова Л.И., Валеева Ю.С.* Цифровизация в электроэнергетике. (КГЭУ)

28   *oktyabr*
октября   11⁰⁰
Oktober

9. *Байдуганова К.В.* Роль нефтегазовой промышленности в экономике Российской Федерации. (УГНТУ)
10. *Ətirov İ.B., Mirzəbəyov A.Ə.* Enerji təhlükəsizliyi milli təhlükəsizliyin əsası kimi. (SDU)
11. *Султангалиева А.С., Кульжанов Д.У., Яшков В.А.* Электроэнергетика Казахстана: (история, становление, тенденции развития). (АУНГ)
12. *Напойкина А.В., Шакирова Д.А., Бадретдинова Р.Р. Валеева Ю.С.* Инвестиционные проекты энергетики. (КГЭУ)
13. *Махиянова А.В.* Способы сокращения временных затрат персонала (на примере реализации капитального строительства в АО «Татэнерго»). (КГЭУ)
14. *Хазиева А.А., Хусаинова Е.А.* Необходимость энергетического менеджмента на предприятиях ТЭК. (КГЭУ)
15. *Сафина Ф.Д., Игошина Д.А.* Обеспечение экономической безопасности предприятия. (КГЭУ)
16. *Хисамеева Д.Р., Шайхутдинова И.Г., Валеева Ю.С.* Энергетический переход. (КГЭУ)
17. *Яковлева А.Э., Казнова Д.Д., Хусаинова Е.А.* Перспективы развития малого бизнеса в энергетическом секторе России на современном этапе. (КГЭУ)

- 18 *Əlizadə L.M.* Daxili auditin müəssisədə rolu. (*ƏMAPƏNE*)
- 19 *Асланлы К.А.*. Геолого-экономическая оценка объекта работ. (*ГТК*)
- 20 *Князева А.В., Троцианская Л.В., Хасанова З.Р.* Цифровизация предприятий теплоснабжения. (*КГЭУ*)
- 21 *Сабирова И.И., Хусаинова Е.А.* Экономика в энергетике. (*КГЭУ*)
- 22 *Хизбуллина Р.Р.* Цифровизация образования в системе современных социально-экономических условиях. (*КГЭУ*)
- 23 *Каюмова А.А., Маркина К.В., Шувагина М.Д.* , Энергетическая стратегия как фактор социально-экономического развития. (*КГЭУ*)
- 24 *Фатхутдинов А.А., Лялин О.К., Мандрыкин Д.В., Валеева Ю.С.* Внешние факторы развития электроэнергетики в России. (*КГЭУ*)

KONFRANSIN BAĞLANIŞI

ID: 7405895923   **Parol:** sdu2022

Yekun iclas:
28 oktyabr 2022-ci il, 16⁰⁰

1. Bölmə rəhbərlərinin hesabatları
2. Ümumi müzakirələr və təkliflər

ЗАКРЫТИЕ КОНФЕРЕНЦИИ

ID: 7405895923   **Parol:** sdu2022

Заключительное заседание:
28 oktyabr 2022 г. , 16⁰⁰

1. Отчет руководителей секций
2. Обсуждения и предложения

THE END OF THE CONFERENCE

ID: 7405895923   **Parol:** sdu2022

The last assembly:
October 28, 2020, 16⁰⁰ pm.

1. The reports of the heads of the sections
2. Discussions and suggestions

İXTİSARLAR

ADİU	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
ADNSU	Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti
ADPU	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
AMEA	Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası
AMEA İTİ	Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu
AzMİU	Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti
AzTU	Azərbaycan Texniki Universiteti
ƏMAPƏNE	Əqli Mülkiyyət Agentliyinin tabeliyində olan Patent və Əmtəə Nişanlarının Ekspertizası
ETN Fİ	Elm və Təhsil Nazirliyi Fizika İnstitutu
KDEU	Kazan Dövlət Energetika Universiteti
MDU	Minqəçevir Dövlət Universiteti
NDU	Naxçıvan Dövlət Universiteti
SDU	Sumqayıt Dövlət Universiteti
TEA	Tatarstan Elmlər Akademiyası

СОКРАЩЕНИЯ

АГУНП	Азербайджанский государственный университет нефти и промышленности, Баку, Азербайджан
АУНГ	Атырауский университет нефти и газа , Атырау, Казахстан
БГАТУ	Белорусский государственный аграрный технический университет, Минск, Белоруссия
БГТУ	Белорусский государственный технологический университет, Минск, Белоруссия
БГУ	Брестский государственный университет, Брест Белоруссия
ВГАУ	Волгоградский государственный аграрный университет, Волгоград, Россия
ВИ	Военный институт имени Гейдара Алиева, Баку, Азербайджан
ГТК	ООО "Геотехконсалтинг", Москва, Россия
ИПЭ	Институт энергетических проблем Академии наук Узбекистана, Ташкент, Узбекистан
АН РУз	Узбекистана, Ташкент, Узбекистан

НПЦ НАН РБ	Научно-практический центр национальной академии наук Беларуси по материаловедению, Минск, Белоруссия
КГЭУ	Казанский государственный энергетический университет, Казань, Россия
КФУ	Казанский (Приволжский) федеральный университет, Казань, Россия
МИФИ	Московский инженерно-физический институт, Москва,
ПГУ	Псковский государственный университет, Псков , Россия
СПГУПТД	Санкт-Петербургского государственного университета промышленных технологии и дизайна, Санкт-Петербург, Россия
УГНТУ	Уфимский государственный нефтяной технический университет, Уфа, Россия
ФПИ	Ферганский политехнический институт, Фергана, Узбекистан

ABBREVIATIONS

BSU	Baku State University, Baku, Azerbaijan
EI	Electric company, Kiryat Yam, Israel
FPI	Fergana Polytechnic Institute, Tashkent, Uzbekistan
IEP RAS	Institute of Energy Problems of the Russian Academy of Sciences, Moscow, Russia
IP ANAS	Institute of Physics, Azerbaijan National Academy of Sciences, Baku, Azerbaijan
KSPU	Kazan State Power University, Kazan, Russia
SSU	Sumgait State University, Sumgait, Azerbaijan
TSTU	Tashkent State Transport University, Tashkent Uzbekistan

Çapa imzalanmışdır 19.10.2022-ci il
Şerti ç.v.1.25. Kağız formatı 60*84/^{1/16}
Sifariş № 120. Tiraj 100 nüsxə.

Sumqayıt Dövlət Universitetinin
Redaksiya və nəşr işləri şöbəsi
Sumqayıt şəhəri,43-cü məhəllə